

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	28 april 2022	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2021-2432	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	8247162B	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	29 december 2021	FAX	030-2583139
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	1: Voorschriften 2: Locatie plangebied en aangetroffen verblijfplaatsen 3: Voorgestelde maatregelen	ONDERWERP	Wnb ontheffing Soortenbescherming ruimtelijke ingrepen Patrimoniumstraat, e.o. in Utrecht

Op 29 december 2021 hebben wij uw aanvraag ontvangen. U heeft ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: wet), onderdeel soortenbescherming. De aanvraag is ingediend door Loo Plan B.V. namens Stichting Mitros, voor de locatie Patrimoniumstraat, Minister de Visserstraat, H. Diemerstraat en C. Smeenkstraat in Utrecht (hierna: plangebied) en is bij ons geregistreerd onder zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2021-2432.

I. Besluit

Wij besluiten op grond van het bepaalde in de wet en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017¹:

- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen, van nesten, rustplaatsen of eieren van de huismus en gierzwaluw.
- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden of vangen, opzettelijk verstoren en beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

voor de periode van 15 augustus 2022 tot en met 31 december 2024.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op renovatiewerkzaamheden aan woningen gelegen in het plangebied. Ten behoeve van de renovaties zijn o.a. werkzaamheden aan de spouwmuren en daken voorzien. Het plangebied bevindt zich binnen de bebouwde kom van de wijk Zuilen-Noord. De locatie van het plangebied is weergegeven in bijlage 2. U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede lid van de wet voor wat betreft de huismus (*Passer domesticus*) en gierzwaluw (*Apus apus*) en artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet voor wat betreft de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) voor de periode van 15 augustus 2022 tot en met 31 december 2024.

¹ https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-03/beleidsnota_wet_natuurbescherming.pdf

III. Procedure

Op 26 januari 2022 heeft er een vooroverleg plaatsgevonden tussen u en de provincie. Op 4 februari en 24 maart 2022 heeft u deze aanvraag aangevuld. Wij hebben de aanvraag afgehandeld volgens hoofdstuk 5 van de wet en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Dit betekent dat wij direct een definitief besluit nemen op de aanvraag.

IV. Toetsingskader

De huismus en gierzwaluw zijn beschermd op grond van artikel 3.1 van de wet en de gewone dwergvleermuis is beschermd op grond van artikel 3.5 van de wet.

V. Motivering

De aangevraagde ontheffing kan alleen worden verleend als is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a) er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b) er is een geldig wettelijk belang;
- c) de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus en gierzwaluw en er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

a) Afweging van andere bevredigende oplossingen

Omschrijving van alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de ruimtelijke ingreep. U geeft hierover het volgende aan:

Alternatief voor locatie

"De voorgenomen werkzaamheden zijn specifiek voor de in deze ontheffing aangevraagde woningen, de werkzaamheden zijn locatie gebonden. Alternatieve locaties voor de uitvoering van de werkzaamheden zijn dan ook niet aan de orde."

Alternatief voor uitvoering

"Met de hier voorgestelde werkwijze en de te plaatsen voorzieningen is er een goede afstemming tussen de wettelijke verplichtingen, leefbaarheid in de wijk én besteding van maatschappelijke gelden. Er is gekozen voor isolatie van de bestaande spouwmuur omdat naast het isoleren, het voegwerk voor een groot deel aan vervanging toe is, de gevels gereinigd en geïmpregneerd moeten worden. Door de opbouw van de woningen zorgt het plaatsen van de steigers ten behoeve van gevelherstel en reiniging mogelijk al voor verstoring van verblijfplaatsen (plaatsen van vaste Patrimoniumstraat e.o. steigers met mogelijk steigerdoeken). Daarnaast moeten de daken gerenoveerd worden, waarbij ook steigers noodzakelijk zijn."

Alternatief voor planning

"Corporaties in Nederland staan voor een grote opgave om aan de afspraken uit het Energieakkoord invulling te geven. Deze doelen zijn enkel te bereiken als gedurende het gehele jaar werkzaamheden worden uitgevoerd. Door de grote hoeveelheid woningen die aangepakt moet worden en de verspreide ligging van de huismusnesten is het onmogelijk om alle woningen buiten het broedseizoen aan te pakken. Voor de gierzwaluwen, die in één woning aanwezig zijn, was dit wel mogelijk. Aangezien vleermuizen jaarrond gebruik kunnen maken van hun verblijfplaats en de verschillende kritische perioden op elkaar aansluiten, is het onmogelijk om geheel buiten de kritische perioden van de gewone dwergvleermuis te werken. Om deze reden worden de verblijfplaatsen in de minst kritische perioden ongeschikt te maken. Binnen dit project zal in de kritische perioden gewerkt worden, maar door tijdig mitigerende maatregelen te treffen worden de effecten verzacht. Binnen dit project is geen alternatieve planning mogelijk waardoor de effecten misschien kleiner zouden zijn."

Conclusie

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven waarbij er minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

b) Belangenafweging

Omschrijving van het belang

Wij toetsen of het belang van de ingreep zwaarder mag wegen dan het beschermingsbelang van de soorten zoals is vastgelegd in de wet. Voor de huismus en gierzwaluw heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b, aanhef en onder 1, van de wet: "In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid". Voor de gewone dwergvleermuis heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de wet: "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten". U vraagt ontheffing voor werkzaamheden vanwege verduurzaming van de woningen door renovatie. U heeft onderbouwd dat de woningen energiezuiniger worden. U geeft hierover het volgende aan:

"In het Klimaatakkoord van Parijs is afgesproken om de opwarming van de aarde tegen te gaan. Ten einde de CO₂-uitstoot (als veroorzaker van de opwarming) te verminderen, zet de Rijksoverheid in op onder meer energiebesparende maatregelen.

De woningeigenaar, Stichting Mitros, heeft zich hieraan gecommitteerd en isoleert in de loop van de jaren haar woningbestand. Slecht geïsoleerde woningen zorgen voor een groot aandeel in de CO₂-uitstoot. In een slecht geïsoleerde woning moet immers meer gestookt worden om een warm binnenklimaat te behouden.

De woningen hebben op dit moment een energielabel van F tot maximaal C. In het convenant energiebesparing huursector is afgesproken dat alle huurwoningen een gemiddeld energielabel van B moeten hebben. Dat komt overeen met een besparing van 33 % op het gebouwgebonden energieverbruik van bestaande corporatiewoningen. In bijlage 1 zijn de geplande werkzaamheden weergegeven voor de projectwoningen. Door het isoleren van muren, daken en vloeren en het vervangen van de beglazing wordt een energielabel bereikt van A.

Door isolatie kan het binnenklimaat verslechteren. Veel bewoners zijn onvoldoende op de hoogte van het nut en de noodzaak van regelmatige ventilatie. Hierdoor kan de energiewinst teruglopen, vochtige lucht warmt slechter op, en kunnen problemen met de volksgezondheid optreden. Door het aanbrengen van CO₂ gestuurde mechanische ventilatie treedt gemiddeld een verbetering op van de luchtkwaliteit in de woning. Het verbeteren van het binnenmilieu is één van de speerpunten van de overheid in de Nationale Aanpak Milieu en Gezondheid.

In de woningen is asbest aangetroffen. Het algemene beleid van Stichting Mitros is om bij groot onderhoud van woningen al het aanwezige asbest te verwijderen. Ook bij dit werk wordt asbest gesaneerd en is het wettelijk belang "Volksgezondheid van toepassing."

Op basis van de geleverde gegevens met betrekking tot het energielabel, het aangeleverde asbestrapport en een overzicht van de beoogde werkzaamheden, wordt geconcludeerd dat de maatregelen gericht zijn op het behalen van verbeterde klimatologische omstandigheden voor de woningen.

Algemene afspraken over verduurzaming door renovatie

Er zijn verschillende nationale en internationale doelstellingen over het tegengaan van klimaatverandering. In het Klimaatakkoord van Parijs², dat is gepresenteerd in 2013 en door Nederland is geratificeerd³, zijn afspraken gemaakt over het beperken van de opwarming van de aarde. In Nederland zijn afspraken gemaakt in het Energieakkoord⁴ van 2013 en het Klimaatakkoord⁵ van 2019. In het Energieakkoord is afgesproken dat alle burgers in 2050 in een energieneutraal huis wonen. In het nationale Klimaatakkoord staan afspraken over de verduurzaming van de eerste 1,5 miljoen bestaande woningen in 2030 volgens een wijkgerichte aanpak. Vooruitlopend hierop zijn afspraken gemaakt om tot en met 2022 100.000 corporatiewoningen te verduurzamen.

Om de doelstellingen te kunnen bereiken, is grootschalige renovatie van bestaande woningen nodig. Woningrenovaties zorgen voor een vermindering in het gebruik van fossiele brandstoffen en daardoor minder uitstoot van schadelijke stoffen. Lagere uitstoot leidt tot een verbeterde luchtkwaliteit. Hiermee draagt renovatie ook bij aan verbetering van de volksgezondheid.

Conclusie

Hiermee is sprake van een wettelijk belang van de ingreep, namelijk 'volksgezondheid'. In dit geval weegt het belang van de ruimtelijke ingreep daarom zwaarder dan het beschermingsbelang van de soorten.

² <http://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/l09.pdf>

³ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/stemmingsuitslagen/detail?id=2017P01147>

⁴ <http://www.energieakkoordser.nl/energieakkoord.aspx>

⁵ <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord>

c) Ecologische beoordeling

Onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten. Ook heeft u onderzocht welk effect de ingreep heeft op aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3.2 van de Awb hebben wij ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologische onderzoek.

Aanwezige beschermde soorten

De locaties van de aangetroffen verblijfplaatsen zijn weergegeven in bijlage 2 van dit besluit.

Huismus

De huismus is in 2019 binnen het plangebied aangetroffen. Er zijn zestien nestlocaties vastgesteld aan de voorzijden van de woningen. De nesten zijn aanwezig onder de eerste rij dakpannen welke toegankelijk zijn via de dakgoten.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is in 2019 binnen het plangebied aangetroffen. Er zijn twee nestlocaties vastgesteld aan de kopse gevel van de woning ter plaatse van Minister de Visserstraat 46. De nesten zijn aanwezig onder de kantpannen.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in 2019 aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn elf zomer- en zeven paarverblijfplaatsen vastgesteld, allen op één na gevonden op de kopse gevels van diverse woningen. Deze verblijfplaatsen zijn aanwezig onder de kantpannen. Eén zomerverblijfplaats is aanwezige achter de dakgoot van een woning ter plaatse van de Minister de Visserstraat 30. Omdat (vorstvrije) verblijfplaatsen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt kunnen worden, kan een individueel winterverblijf niet worden uitgesloten.

Staat van instandhouding

Huismus

De huismus is een soort die broedt in door mensen gecreëerde habitatten. Deze (semi)koloniebroeder broedt vaak in overstekken van woningen en gebouwen, onder dakpannen, maar natuurlijk ook in geschikte (geschakelde) nestkasten. Bij eigen onderzoek van Loo Plan binnen de provincie Utrecht wordt de huismus regelmatig aangetroffen bij oudere pangedekte woningen. Ook de natuurwaardenkaart van Utrecht geeft eenzelfde beeld⁶.

De landelijke staat van instandhouding is door Sovon en de Provincie Gelderland als ongunstig beoordeeld⁷. Een afname aan nestgelegenheid en voedselbeschikbaarheid wordt gezien als de voornaamste redenen voor de achteruitgang van huismussen. Oorzaken zijn veranderingen in woningbouw (verdwijnen van ouderwetse pannendaken), woningrenovatie (geen toegang meer tot nestplaatsen), beheer van stedelijk groen (minder voedsel) en verstening van tuinen⁸.

In het plangebied aangetroffen verblijfplaatsen worden met de voorgenomen werkzaamheden verstoord en vernield. De staat van instandhouding komt niet in het geding door:

- Het tijdig aanbrengen van tijdelijke voorzieningen die bewezen effectief zijn conform het Kennisdocument huismus;
- De verblijfplaatsen buiten het broedseizoen ongeschikt te maken;
- Plaatsen van voldoende inbouwvoorzieningen waarvan de effectiviteit is bewezen volgens het Kennisdocument huismus.

Gierzwaluw

Gierzwaluwen broeden in door mensen gecreëerde habitatten. In Nederland wordt deze (semi)koloniebroeder vooral onder pannendaken en in overstekken aangetroffen. Bij eigen onderzoek binnen Utrecht wordt de gierzwaluw voornamelijk aangetroffen bij oudere pangedekte woningen. Ook de natuurwaardenkaart van Utrecht geeft eenzelfde beeld.

⁶ Natuurwaarden Utrecht: <https://gemu.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=ef9cf20c02654d3b97d116910455e33b>

⁷ Arcadis, 2018. De staat van instandhouding, factsheet voor 25 soorten in Gelderland

⁸ Vogelbescherming: <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-overvogels/vogelgids/vogel/huismus#Verspreiding>

De afgelopen jaren is er een verslechtering in de staat van instandhouding van de gierzwaluw waargenomen vanwege de energetische maatregelen die worden uitgevoerd. Zowel landelijk als in Gelderland is de staat van instandhouding dan ook (waarschijnlijk) ongunstig (Arcadis, 2018). Door renovatie en na-isolatie van oudere woningen neemt ook het aantal potentiële nestlocaties van de gierzwaluw af. Door het treffen van voldoende mitigerende maatregelen kan de staat van instandhouding mogelijk gunstig worden.

In het plangebied aangetroffen verblijfplaatsen worden met de voorgenomen werkzaamheden vernield. Verstoring wordt echter voorkomen door de werkzaamheden bij de nestlocatie uit te voeren op het moment dat de gierzwaluwen niet aanwezig zijn.

De staat van instandhouding wordt niet aangetast door:

- Geen versturende werkzaamheden te verrichten bij nestlocaties van de gierzwaluw tijdens het broedseizoen (15 april-15 augustus);
- Plaatsen van voldoende inbouwvoorzieningen waarvan de effectiviteit is bewezen volgens het Kennisdocument gierzwaluw.

Gewone dwergvleermuis

Gewone dwergvleermuizen worden vrijwel overal aangetroffen waar bebouwing aanwezig is. In dorpen en steden en zo ook in Utrecht, is het de meest algemene vleermuis. Bij eigen onderzoek binnen Utrecht wordt de gewone dwergvleermuis nagenoeg altijd aangetroffen. Ook de natuurwaardenkaart van Utrecht geeft eenzelfde beeld.

De staat van instandhouding is zowel landelijk als in Gelderland ongunstig/onbekend (Arcadis, 2018 en Eionet, 2019⁹). Door de effecten van o.a. de energietransitie is ook het toekomstperspectief ongunstig/ontoereikend (Arcadis, 2018 en Norren, 2019¹⁰). Er zijn onvoldoende landelijke gegevens bekend over een lange termijn om een gefundeerde uitspraak te kunnen doen over de huidige staat van instandhouding van zowel de verspreiding als de toekomstvisie van de gewone dwergvleermuis.

Volledige en doelmatige permanente mitigatie, conform het Kennisdocument gewone dwergvleermuis, wordt geadviseerd en kan zorgen voor een gunstig toekomstperspectief voor de staat van instandhouding. Daarnaast wordt geadviseerd om bij werkzaamheden, onafhankelijk van de voorschriften uit de ontheffingen, altijd voldoende maatregelen aan te brengen. Gezamenlijk met het benutten van kansen om proactief natuurinclusief te bouwen, wordt het aanbod aan verblijfplaatsen in gebouwen zo hoog mogelijk gehouden. Op het moment van schrijven zijn er geen aanwijzingen dat de situatie in Utrecht afwijkt van de situatie in Gelderland. Mede gezien de home range maakt het plangebied deel uit van de metapopulatie die Utrecht en het buitengebied daaromheen omvat.

In het plangebied aangetroffen zomer- en paarverblijfplaatsen worden met de voorgenomen werkzaamheden verstoord en vernield.

De staat van instandhouding wordt niet aangetast door:

- Het tijdig plaatsen van voorzieningen die bewezen effectief zijn conform het Kennisdocument gewone dwergvleermuis;
- De woningen ongeschikt te maken in de minst kritische perioden (van 15 augustus tot 1 november of in april);
- Woningen met verblijfplaatsen voorafgaande aan het werk ongeschikt te maken door het plaatsen van exclusion flaps in combinatie met het afdichten van andere toegangsmogelijkheden;
- Vergelijkbare of kwalitatief betere voorzieningen dichtbij bestaande verblijfplaatsen aan te brengen, conform het Kennisdocument gewone dwergvleermuis.

Effect van de ingreep op de aanwezige beschermde soorten

Door de werkzaamheden worden er respectievelijk zestien nestlocaties van huismus en twee nestlocaties van gierzwaluw vernield en worden er elf zomer- en zeven paarverblijven van de gewone dwergvleermuis vernield en worden individuen van de soort in sommige gevallen mogelijk gedood door de verborgen leefwijze van de soort. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Ontheffing is daarom noodzakelijk.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken heeft u mitigerende (verzachtende) en (over)compenserende (vervangende) maatregelen voorgesteld.

⁹ Eionet, 2019. Report on Article 17 for Netherlands, species reports:

https://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=nl/eu/art17/envxuhrwa/NL_species_reports-20190819.xml&conv=593&source=remote

¹⁰ Norren, van E. (red.), 2019. Staat van instandhouding Gelderland. Factsheets voor 24 soorten in Gelderland

Overcompensatie

Omdat het plangebied een relatief groot oppervlak betreft, is er voor onderhavige aanvraag, in overleg met de provincie Utrecht, gebruik gemaakt van een aangepaste werkwijze van het vleermuisprotocol. Waarbij ten behoeve van de werkbaarheid van het protocol, flexibeler is omgegaan met de "75% overzicht" regel van het vleermuisprotocol. Echter is er bij het gebruik van deze aangepaste werkwijze vastgesteld dat er een mogelijke onderschatting van het aantal zomerverblijfplaatsen kan ontstaan. Hierdoor dienen normaliter extra mitigerende maatregelen gerealiseerd te worden om deze onderschatting te compenseren.

Op basis van de ecologische onderbouwing, zoals tevens besproken tijdens het vooroverleg van 26 januari 2022, is besloten om geen extra tijdelijke voorzieningen te plaatsen en in plaats hiervan te investeren in ruimere permanente voorzieningen. Aangezien er al een relatief groot aantal zomer- en paarverblijven zijn aangetroffen en er 72 vervangende verblijfplaatsen worden gerealiseerd, is er geconcludeerd dat er geen meerwaarde te behalen is door het plaatsen van nog meer tijdelijke vervangende verblijfplaatsen. Tevens is er door de grote hoeveelheid mitigerende maatregelen praktisch geen ruimte meer om functionele alternatieven aan te bieden zonder dat dit binnen andermans territorium ligt. Door het overcompenseren van de voorzieningen in de permanente situatie wordt er meer ruimte en worden er grotere verblijfplaatsen gerealiseerd voor de aanwezige vleermuizen.

Wij gaan akkoord met de voorgestelde maatregelen. De maatregelen zijn opgenomen in bijlage 3 van dit besluit.

Gevolgen van de ingreep voor de staat van instandhouding

Door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden leidt de ingreep niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus en gierzwaluw en wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

VI. Conclusie

Aangezien aan de voorwaarden voor een ontheffing wordt voldaan, verlenen wij u ontheffing als bedoeld in de artikelen 3.3 en 3.8, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden. Deze zijn opgenomen in bijlage 1 Voorschriften en bijlage 3 Voorgestelde maatregelen en moeten worden nageleefd.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat deze aan u bekend is gemaakt en wordt twee werkdagen na bekendmaking gepubliceerd op de website www.officielebekendmakingen.nl.

IX. Overige informatie

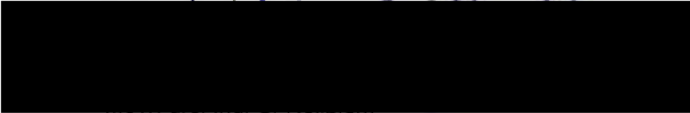
Er kan ook vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst, als u dit nog niet heeft gedaan. Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud van dit besluit, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

X. Verzending

Wij verzenden dit besluit aan de aanvrager. Een afschrift van dit besluit verzenden wij aan:

- Loo Plan B.V.;
- Regionale Uitvoeringsdienst (hierna: RUD) Utrecht;
- Gemeente Utrecht, Stadskantoor.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. De ontheffing wordt alleen verleend voor de in dit besluit genoemde soorten en beschreven verboden handelingen.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht (Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of servicebureau@provincie-utrecht.nl) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient aanvullend de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidende ecooloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecooloog zijn/worden begeleid;
 - f. De manier waarop is/wordt omgegaan met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. Minimaal twee weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten, moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig invullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in de voorschriften bijgevoegd te zijn.

Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹¹ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Deze dient in ieder geval aanwezig te zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek worden bijgehouden. In het logboek worden gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals goedkeuren / vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften bij dit besluit geregistreerd.
10. De maatregelen, genoemd in hoofdstuk 4 van het activiteitenplan van Loo Plan van 24 maart 2022 (zie bijlage 3) moeten worden opgevolgd.

¹¹ Onder deskundige verstaan wij: een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren

en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en De Landschappen) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

11. Het ongeschikt maken van de vaste rust- en verblijfplaats dient uitgevoerd te worden in de actieve periode en buiten de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis, deze periode loopt van 1 september tot 15 oktober. Indien de weersomstandigheden tot oktober niet voldoende geschikt zijn, dan kan bij uitzondering het ongeschikt maken ook uitgesteld worden tot en met 31 oktober. Het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen mag enkel worden uitgevoerd wanneer de avondtemperaturen voor een aantal dagen aaneengesloten minimaal 10°C zijn.
12. Bij gebruik van het model 2FE Muurschaal van Waveka ter tijdelijke mitigatie van gebouwbewonende vleermuizen, dienen de randen langs de muren gedicht te zijn om inregenen en tochtvorming te voorkomen.

Na afloop van de werkzaamheden

13. Na afronding van de werkzaamheden dient de ontheffinghouder het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven in de voorschriften moet bijgevoegd worden.

Bijlage 2: Locatie plangebied met aangetroffen verblijfplaatsen

Figuur 1: Aangetroffen verblijfplaatsen beschermde soorten.

Bijlage 3: Voorgestelde maatregelen

Na afronding van de werkzaamheden kunnen, na een gewenningsperiode van 6 maanden, de tijdelijke voorzieningen weer worden verwijderd. Dit gebeurt op een moment dat deze niet in gebruik zijn. Tijdelijke mitigatie voor huismussen en gierzwaluwen wordt verwijderd buiten het broedseizoen. Tijdelijke mitigatie voor de gewone dwergvleermuis wordt verwijderd buiten de kraam- en winterperiode of als de voorzieningen niet in gebruik zijn.

4.1.1 Huismus

Voor deze 16 verblijfplaatsen van de huismus zijn 32 tijdelijke voorzieningen gerealiseerd op 3 en 4 februari 2022. Hiermee wordt ruimschoots voldaan aan de vereiste gewenningstijd van 3 maanden voor de start van het ongeschikt maken.

Omdat de huismus een koloniebroeder is, is gekozen voor 'triple' kasten (zoals het type [Diego](#) van Faunus Nature Creations (Triple Douglas), of vergelijkbaar). De openingen van de nestkast zijn op verschillende zijden aanwezig zijn, waardoor meerdere huismussen zich dicht bij elkaar kunnen vestigen. Elke [Diego](#) en vergelijkbare 'triple' kasten bestaan uit 3 huismuskasten. Er worden 11 'triple' kasten geplaatst (33 verblijfplaatsen).

Alle voorzieningen zijn geplaatst conform het Kennisdocument. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden;
- Binnen 200 meter van de aangetroffen verblijfplaatsen.
- Niet in de volle zon;
- Minimaal 3 meter van de grond;
- Minimaal 50 cm tussen de verschillende openingen van nestkasten, of de openingen georiënteerd op verschillende richtingen;
- Voorzieningen clusteren.

4.1.2 Gierzwaluw

De twee nesten van de gierzwaluwen zijn op dezelfde woning (Minister de Visserstraat 46) aanwezig. Door de werkzaamheden bij deze woning uit te voeren in de periode dat de gierzwaluw niet in Nederland aanwezig is (werk uitvoeren tussen 15 augustus en 15 april), wordt verstoring voorkomen en is geen tijdelijke mitigatie noodzakelijk. Op het moment dat de gierzwaluwen terugkeren is de permanente mitigatie op de locaties van de oorspronkelijke nestlocaties gerealiseerd en zijn er minimaal 10 inbouwkasten beschikbaar bij de projectwoningen.

4.1.3 Gewone dwergvleermuis

Voor de 18 individuele verblijfplaatsen zijn 72 muurschalen ([2FE Schwegler](#)) geplaatst op 3 en 4 februari 2022. Hiermee wordt voldaan aan de gewenningsperiode van minimaal zes maanden voor de start van het paarseizoen en de start van het ongeschikt maken.

De tijdelijke mitigatie voor paarverblijfplaatsen is geplaatst binnen het, tijdens het nader onderzoek onderzochte, gebied. De mitigatie is alleen geplaatst op locaties waar geen paarterritorium van vleermuizen aanwezig is, behalve als het hetzelfde paarterritoria betreft waarvoor gemitigeerd wordt. Hierdoor is verdringing van bestaande territoria uitgesloten en zijn deze voorzieningen potentieel geschikt als paarverblijfplaats.

Alle voorzieningen zijn geplaatst conform het Kennisdocument. Uitgangspunten hierbij zijn:

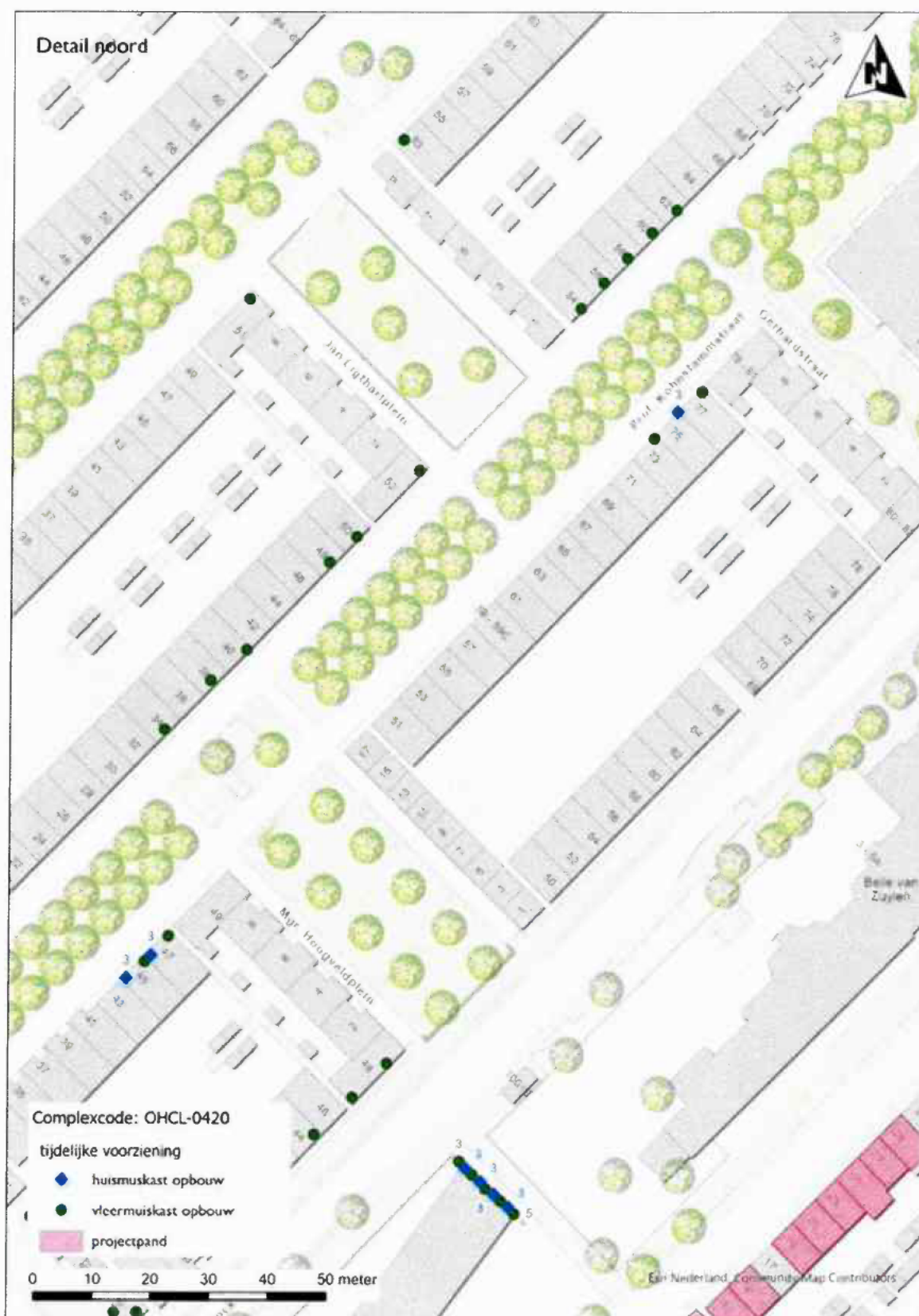
- Buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
- Binnen 200 meter van de aangetroffen verblijfplaatsen.
- Geografische spreiding.
- Variatie in expositie.
- Minimale vrije uitvliegruimte van 3 meter.
- Buiten direct bereik van (straat)verlichting.

Door de grootte en vorm van de gebouwen aan de Minister Talmastraat 101-183 en Van Heestraat 20-130 konden hier een groot aantal muurschalen worden geplaatst. Door de hoogte van deze en omliggende gebouwen is er een verschil in belichtingstijd door de zon tussen de lagere en hogere verdiepingen. Door het plaatsen van muurschalen op verschillende hoogtes zijn hiermee variaties in het binnenklimaat van de muurschalen gecreëerd. Daarnaast zijn er op de uiteindes van de gebouwen uitstekende gevels, waar drie muurschalen op verschillende windrichtingen geplaatst zijn. Door het gebruik van hoogteverschillen en verschillende windrichtingen is er een spreiding van de tijdelijke mitigatie die ecologische niches gebruikt (zie figuur 6 in bijlage 3).

Tijdens het vooroverleg is tot overeenstemming gekomen dat het ecologisch gezien geen toegevoegde waarde heeft om nog meer tijdelijke mitigatie aan te brengen. Doordat enkele tijdelijke mitigatie geplaatst kan worden in onderzocht gebied en er weinig geschikte woningen aanwezig zijn, is er maar een beperkte ruimte om kasten te plaatsen. Gezien het territoriale gedrag van de mannetjes heeft het weinig toegevoegde waarde om nog meer tijdelijke kasten te plaatsen op deze beperkte ruimte. Het aanbrengen van grotere en/of meerlaagse tijdelijke kasten is overwogen, maar aangezien er geen kraamverblijfplaatsen of grote zomerverblijven zijn aangetroffen, heeft het weinig toegevoegde waarde om voor deze functies tijdelijk te mitigeren.

Figuur 2: Geplande locaties tijdelijke mitigatie vleermuizen en huismussen.

Figuur 3: Close up locaties tijdelijke mitigatie vleermuizen en huismussen Prof. Kohnstammstraat en omgeving.

Figuur 4: Close up locaties tijdelijke mitigatie vleermuizen en huismussen Minister Talmastraat en omgeving.

Figuur 5: Voorbeeld plaatsen tijdelijke voorzieningen op Minister Talmastraat 101-183. Door middel van de oriëntatie van de gevels (rood) en de hoogte van het gebouw (geel) wordt variatie gecreëerd in het binnenklimaat van de muurschalen.

4.2 Wijze van ongeschikt maken

Binnen de randvoorwaarden van het werk (afspraken met bewoners, Gemeente, doelen in Klimaatakkoord) is het niet mogelijk om buiten alle kritische perioden van de verschillende beschermde soorten te werken en moeten de verblijfplaatsen vóór aanvang van de werkzaamheden tijdig ongeschikt worden gemaakt.

De maatregelen die worden getroffen zijn hieronder beschreven en worden in bijlage 5 via foto's toegelicht. De wijze van ongeschikt maken voor vleermuizen sluit een op een aan op de leidraad die Loo Plan voor de provincie heeft opgesteld in het kader van het pré-SMP Utrecht.

Het ongeschikt maken van de woningen is enkel toegestaan na het ontvangen van de ontheffing en buiten de meest kwetsbare perioden van de aangetroffen soorten en functies van de verblijfplaatsen.

4.2.1 Huismus

Het ongeschikt maken dient buiten het broedseizoen (indicatief van 1 maart t/m 15 augustus) te geschieden. De periode van broedseizoen kan echter wisselen van jaar tot jaar, afhankelijk van de weersomstandigheden en het verloop van het jaar. Om deze reden wordt voorafgaand aan het ongeschikt maken door de begeleidend ecooloog een inspectie uitgevoerd wanneer het ongeschikt maken start in de periode van 15 augustus tot 1 oktober óf 1 februari tot 1 maart.

Voor de huismus worden alle projectwoningen ongeschikt gemaakt door middel van plaatsen van gootborstels onder de eerste rij pannen bij de dakgoot. Toegangen onder de gevelpannen op de kopse gevels worden ongeschikt gemaakt met de maatregelen die voor de vleermuizen worden genomen (zie §4.2.3). Tenslotte wordt het dakvlak ook nagelopen op overige openingen zoals losse dakpannen en ruimte langs dakramen en schoorstenen. Dit gebeurt tijdens voor de huismus gunstige weersomstandigheden (droog, niet vriezend, windkracht minder dan 5 Bft), waarbij de kans groot is dat de huismussen geen gebruik maken van hun verblijfplaats.

4.2.2 Gierzwaluw

Voor de gierzwaluw hoeft de woning Minister de Visserstraat 46 niet ongeschikt gemaakt te worden omdat hier gewerkt wordt buiten de periode dat de gierzwaluwen in Nederland aanwezig zijn. Doordat de woning ongeschikt gemaakt moet worden voor de huismus en gewone dwergvleermuis wordt de verblijfplaats van de gierzwaluw ook ongeschikt gemaakt. De wijze waarop dit gebeurd is in §4.2.1 en 4.2.3 beschreven.

4.2.3 Gewone dwergvleermuis

De woningen worden ongeschikt gemaakt buiten de winter- en kraamperiode van de gewone dwergvleermuis, tussen 15 augustus en 15 oktober (met uitloop naar 1 november) 2022 of, bij uitloop van de planning, tussen 1 april en 1 mei 2023.

In het najaar mag ongeschikt gemaakt worden tot 1 november, maar door 15 oktober als uiterste werkdatum aan te houden is er nog voldoende ruimte om de woningen op uitvliegende vleermuizen te controleren en evt. aanvullende werende maatregelen te treffen. Daarnaast is het de verwachting dat de weersomstandigheden na 15 oktober minder ideaal zijn voor de controles op uitvliegende vleermuizen.

Bij eventuele uitloop van de werkzaamheden kunnen de woningen ook tussen 1 april en 1 mei

2023 ongeschikt gemaakt worden. Wanneer in april ongeschikt gemaakt wordt, worden locaties met broedgevallen van huismus of andere vogels overgeslagen en later ongeschikt gemaakt.

Potentiële verblijfplaatsen worden ongeschikt gemaakt door de potentiële toegangen onder de dakpannen en achter de dakgoot dicht te zetten met rugvulling, panlatten of hoekprofielen. Bij de meest geschikte toegangen worden 'exclusion flaps' geplaatst als uitgang, waarbij er rekening mee wordt gehouden dat de vleermuis altijd binnen 2,5 meter van een bestaande potentiële toegang een exclusion flap kan bereiken. Stootvoegen, ventilatieopeningen en andere kieren worden dichtgezet met bijenbekjes/kitrugvulling en 'exclusion flaps'.

Purschuim wordt alleen risico-gestuurd toegepast, bijvoorbeeld bij het plaatsen van exclusion flaps bij dakpannen die losliggen. Purschuim wordt uitdrukkelijk niet gebruikt op locaties waar risico is dat vleermuizen aanwezig zijn, omdat het schuim de dieren kan beschadigen of de dieren blijven plakken. Als purschuim wordt toegepast, wordt altijd gecontroleerd of vleermuizen op dat moment aanwezig zijn, bijvoorbeeld door het lichten van de dakpannen en door de spouw te inspecteren. Er wordt nadrukkelijk naar alle mogelijke alternatieven gekeken voordat purschuim toegepast wordt.

Het ongeschikt maken wordt gecontroleerd door een ecooloog (Loo Plan). Voor details ongeschikt maken zie bijlage 5.

Minimaal drie dagen na het ongeschikt maken vindt een avondcontrole door een ecooloog plaats bij woningen met verblijfplaatsen. Als daaruit blijkt dat de vleermuizen vertrokken zijn, worden de woningen 'natuurvrij' verklaard. Wanneer er nog vleermuizen aanwezig blijken te zijn, moeten aanvullende werkzaamheden worden uitgevoerd om ongeschikt te maken en wordt een nieuwe controleronde uitgevoerd.

4.2.4 Nestkastjes

Op de woningen zijn mogelijk ook nestkastjes van bewoners aanwezig. Omdat algemene broedvogels in deze nestkastjes kunnen broeden, worden deze nestkastjes ook ongeschikt gemaakt als hier in de periode maart t/m augustus wordt gewerkt. Dit gebeurt buiten het broedseizoen.

Vóór het ongeschikt maken van de nestkastjes vindt een controle plaats om te bepalen of deze in gebruik zijn. Als dit niet het geval is, kunnen deze ongeschikt worden gemaakt.

4.3 Permanente mitigatie

4.3.1 Huismus en gierzwaluw

Voor de 16 nesten van de huismus en de twee nesten van de gierzwaluw worden 52 inbouwkasten (type [GZP2](#), of vergelijkbaar) geplaatst in de projectwoningen.

Hoewel de [GZP2](#) ontworpen is als nestkast voor gierzwaluwen, wordt deze ook veelvuldig gebruikt door de huismus. Op deze wijze een uniforme mitigatie voor beide soorten gerealiseerd. Dit geeft beide soorten de vrijheid om nestplaatsen te kiezen naar eigen voorkeur. Ondanks de uniforme mitigatie is uitgesloten dat de gierzwaluw door de huismus wordt verdrongen. De gierzwaluw verjaagd gemakkelijk de huismus wanneer deze terugkeert bij zijn nest. Andersom is het ook uitgesloten dat de huismus door de gierzwaluw compleet verdrongen wordt. Hiervoor zijn te weinig gierzwaluwen aanwezig in het gebied. Door permanente voorzieningen op alle geschikte kopgevels in te bouwen worden 10 voorzieningen meer geplaatst als de standaard

mitigatiefactor vereist (32 voorzieningen voor de huismus en 10 voor de gierzwaluw, en nu 52 stuks).

Alle voorzieningen worden geplaatst conform het Kennisdocument. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Binnen 200 meter van de aangetroffen verblijfplaatsen.
- Niet in de volle zon;
- Minimaal 3 meter van de grond;
- Voorzieningen clusteren.

Hoewel de inbouwkasten op de Minister de Visserstraat 46 op het zuidwesten gericht zijn en daarmee op de zon, betreft het hier de oorspronkelijke nestlocaties van de gierzwaluw. De andere inbouwkasten zijn over de andere kopse gevels, uit de volle zon, ingepland.

De werkzaamheden starten aan de Minister de Visserstraat. Hierdoor zijn op zijn minst de woningen Minister de Visserstraat 44, 46, 58 en 72 gereed voor 1 april 2023. In deze woningen worden 16 gierzwaluwkasten gerealiseerd die beschikbaar zijn voordat de gierzwaluwen in Nederland terugkeren. Hiermee wordt voldaan aan het minimale aantal van 10 inbouwkasten die gerealiseerd moeten zijn voordat de gierzwaluwen in Nederland terugkeren.

4.3.2 Gewone dwergvleermuis

Voor de 18 individuele verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden 72 inbouwkasten geplaatst in de projectwoningen.

Tijdens het vooroverleg is besloten om een meer variatie in de permanente voorzieningen te realiseren en ook mitigatie te plaatsen voor functies die nog niet in het projectgebied aanwezig zijn (kraamverblijfplaats). Hiervoor worden de volgende voorzieningen geplaatst:

- 4 kraamkasten (type [VMPMK1](#) of vergelijkbaar) op 4 kopse gevels;
- 20 geschakelde inbouwkasten (type [VMPMG1](#) of vergelijkbaar) op de overige kopse gevels;
- 48 inbouwkasten aan de voorgevels van de woningen, waarvan 24 twee laags (type [VMPM2](#) of vergelijkbaar) en 24 drie laags (type [VMPM3](#) of vergelijkbaar).

Met de bovenstaande combinatie wordt meer ruimte en grotere verblijfplaatsen gecreëerd voor vleermuizen. Vleermuizen hebben meer ruimte om zich binnen verblijfplaatsen te verplaatsen en zijn er meer gebufferde verblijfplaatsen aanwezig die ook in de winter kunnen worden gebruikt.

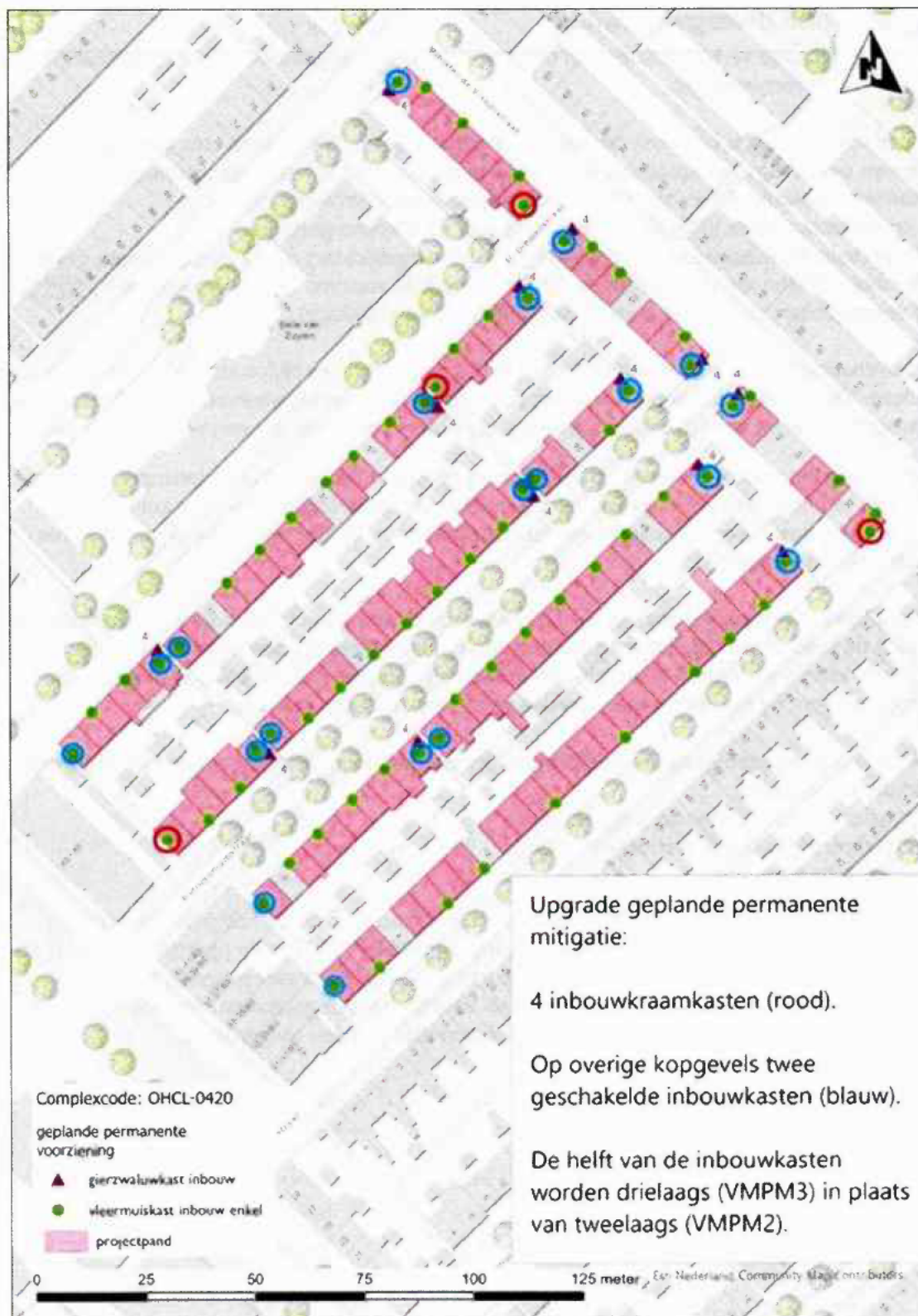
De geplande locaties voor de inbouwkasten is weergegeven in bijlage 4. Het is belangrijk om er rekening mee te houden dat hier geplande locaties betreft. De definitieve locaties kunnen nog soms een woning opschuiven. Conform eerdere afspraken wordt een dergelijke afwijking in het ecologisch logboek vastgelegd.

De huidige planning is erop gericht om de inbouwkasten te plaatsen op alle kopse gevels, waar (de meeste van) de huidige verblijfplaatsen aanwezig zijn en de overige inbouwkasten te verdelen over de voorgevels van de woningen. Hierbij is ook rekening gehouden met de koopwoningen tussen de projectwoningen. Bij koopwoningen worden geen inbouwkasten geplaatst.

Alle voorzieningen worden geplaatst conform het Kennisdocument. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Variatie in expositie.
- Minimale vrije uitvliegruimte van 3 meter.
- Buiten direct bereik van (straat)verlichting.
- Geografische spreiding.

Naast de variatie aan verschillende inbouwkasten is onderzocht of extra mitigatie kan worden aangebracht welke niet voldoet aan de eis van "vorstvrij verblijf" maar in de praktijk effectief is als zomer- en paarverblijfplaats. Door de constructie van de goten is het niet mogelijk een voorziening achter de smetplank achter de goot als verblijfplaats te gebruiken. Andere mogelijkheden hiervoor kunnen bij deze type woningen niet worden toegepast.

Figuur 1: Upgrade geplande permanente mitigatie.